

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 25/2017-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. mája 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Rybárom, A. Kmeťa 11, Žilina, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. D 1356/95 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 3/09-27 zo 17. marca 2009, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. D 1356/95 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 3/09-27 zo 17. marca 2009 p o r u š e n é b o l i .

2. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť [REDACTED] trovy právneho zastúpenia v sume 459,33 € (slovom štyristopäťdesiatdeväť eur a tridsaťtri centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. Petra Rybára, A. Kmeťa 11, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 25/2017-11 z 10. januára 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. D 1356/95 (ďalej aj „napadnuté konanie“) v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 3/09-27 zo 17. marca 2009.

2. Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol, že je dedičom v dedičskom konaní po nebohej [REDACTED], ktoré sa začalo v roku 1995 a je vedené na okresnom súde pod sp. zn. D 1356/95. V označenej dedičskej veci nebolo dosiaľ právoplatne rozhodnuté (21 rokov) a takýto stav v predmetnej veci existuje napriek skutočnosti, že ústavný súd opakovane svojím nálezom konštatoval existenciu priet'ahov v uvedenom konaní (napríklad

nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 3/09-27 zo 17. marca 2009) a aj napriek opakovaným sťažnostiam sťažovateľa na odstránenie takýchto prietáhov adresovaných predsedovi okresného súdu (sťažnosť z 25. júna 2010 a zo 14. januára 2014). Sťažovateľ je taktiež toho názoru, že svojím postupom nezaložil príčinu spomaleného postupu súdu a pre účely ochrany svojich práv využil aj všetky účinné prostriedky nápravy, ktoré mu zákon poskytuje. Sťažovateľ v sťažnosti zdôraznil, že samotnú skutočnosť, že dedičské konanie trvá už 21 rokov, je potrebné považovať za nezlučiteľnú s imperatívom čl. 48 ods. 2 ústavy. Vzhľadom na okolnosti veci sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je preňho dostatočným zadosťučinením, pretože absencia právnej istoty po dobu 21 rokov v prejednávanej veci preňho znamená citelné následky a zásadne vplýva aj na faktický výkon hospodárenia s majetkom patriacim do dedičstva. Uvedenými skutočnosťami sťažovateľ odôvodnil nemajetkovú ujmu vo výške 10 000 €, ktorej náhrady sa podanou sťažnosťou taktiež domáha.

3. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní okresným súdom, prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov a aby zároveň priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € a úhradu trov konania.

4. Okresný súd na základe výzvy ústavného súdu zaujal k sťažnosti stanovisko vo vyjadrení sp. zn. 1SprS/13/2017 doručenom ústavnému súdu 16. marca 2017, v ktorom uviedol, že dĺžka konania v rozsahu 21 rokov je zjavne neprimeraná, aj keď konanie je po skutkovej stránke náročné, pretože neustále dochádza k zmene masy dedičstva, nachádzaniu novoobjaveného majetku, ako aj užívaniu majetku s poberaním výhod, ktoré aj v zmysle pokynov odvolacieho súdu si vyžadujú ďalšie úkony zo strany súdneho komisára (súdu). V konaní došlo k viacerým rozhodnutiam súdu v dedičskej veci v súlade s návrhom súdneho komisára, ktoré však boli odvolacím súdom zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie. Podstatný problém pri prejednaní veci je ten, že vec prejednáva

a rozhoduje súdny komisár, ktorý vykonáva dokazovanie, avšak opakovane nepostupuje v súlade s pokynmi súdu, a to ani odvolacieho súdu. Prvostupňový súd mimo zadania pokynov pre notára nemôže výrazne zasahovať do jeho rozhodovacej činnosti a nevykonáva vlastné dokazovanie, ale vychádza zo zistení a podkladov notára, ktorý celú vec prejednal.

Okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti taktiež uviedol, že celé konanie je preto poznačené negatívnymi vzťahmi medzi dedičmi, a to vrátane vzťahov medzi zákonnými a testamentárnymi dedičmi, vzťahmi medzi dedičmi a súdnym komisárom a napokon medzi súdnym komisárom a súdom, ktoré vyústili do trestných oznámení, absenciu komunikácie notára so súdom či nerešpektovanie záväzných pokynov súdu, najmä odvolacieho súdu pri rozhodovacej činnosti a postupe notára, ktorý vec prejednáva ako súdny komisár. Súdny komisár navyše v poslednej dobe viackrát namietal svoju zaujatosť rovnako ako účastníci dedičského konania, ktorí síce tým realizujú svoje práva, ale spôsobujú objektívne vznik prietáhov s vplyvom na celkovú dĺžku konania. Prioritou rozhodovacej činnosti v danej veci, ak aj pre „nedôveru“ k súdnemu komisárovi nemožno vec skončiť vydaním osvedčenia, by mala byť taká činnosť notára, aby splnil základné pokyny súdu a podal návrh na rozhodnutie vo veci podľa ním zistených skutkových zistení, a nie aby súd sám nahradzoval honorovanú činnosť notára. Vzhľadom na uvedené skutočnosti okresný súd ústavnému súdu navrhol, aby v prípade, že zistí neodôvodnené prietahy v konaní a svojím nálezom vysloví porušenie sťažovateľom označených práv, pri priznaní finančného zadosťučinenia, ktoré podľa názoru súdu nezodpovedá výške požadovanej sťažovateľom, prihliadal na závažnosť spôsobenej ujmy.

5. K vyjadreniu okresného súdu zaujal stanovisko sťažovateľ v podaní doručenom ústavnému súdu 3. apríla 2017, v ktorom uviedol, že okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti v podstate konštatoval dôvodnosť sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti, keďže v ňom okrem iného uviedol, že považuje dĺžku konania v rozsahu 21 rokov za zjavne neprimeranú, a zároveň tvrdil, že súdny komisár, ktorý vykonáva dokazovanie, opätovne nepostupuje v súlade s pokynmi súdu, a to ani odvolacieho súdu a absentuje komunikácia notára so súdom.

Sťažovateľ vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu taktiež uviedol, že vysloviť porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je možné

za predpokladu, že v konaní došlo k zbytočným a ničím neodôvodneným priet'ahom, ktoré svojou nečinnosťou zaviniť súd. Sťažovateľ však zároveň uviedol, že aj napriek skutočnosti, že súdny komisár uskutočnil v predmetnom konaní 41 úkonov, tieto nevedli k odstráneniu stavu právnej neistoty, ale naopak, tento stav založili, pretože sťažovateľ je toho názoru, že tieto úkony neboli dostatočne efektívne. Obsah základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa teda podľa sťažovateľa nevyčerpá len rozsahom úkonov vykonaných súdom, ktorý je oprávnený o veci rozhodnúť.

K výške navrhovaného primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ opakovane uviedol, že v predmetnej veci nebolo do dnešného dňa právoplatne rozhodnuté a takýto stav existuje aj napriek skutočnosti, že ústavný súd opakovane svojím nálezom konštatoval existenciu priet'ahov v predmetnom konaní. Absencia právnej istoty po dobu 21 rokov sťažovateľovi spôsobila citeľné následky a nesporne vplýva aj na faktický výkon hospodárenia s majetkom patriacim do dedičstva. Sťažovateľ vzhľadom na tieto okolnosti preto takto navrhovanú výšku nemajetkovej ujmy pokladá za primeranú.

6. Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde so súhlasom účastníkov upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich argumentáciou dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práva podľa označeného článku ústavy a dohovoru.

II.

7. Z doručeného spisu okresného súdu sp. zn. D 1356/95 ústavný súd zistil takýto priebeh podstatných skutočností, resp. úkonov súdu (súdneho komisára) a účastníkov konania v napadnutom konaní od 29. mája 2009, t. j. od právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 3/09-27 zo 17. marca 2009 až dosiaľ:

- 24. jún 2010 – pojednávanie u súdneho komisára bolo odročené na neurčito pre účely predloženia spisu okresnému súdu na ustanovenie znalca na ocenenie lesných pozemkov, ktoré sú predmetom dedičstva podľa návrhu dedičky [REDACTED],

- 23. júl 2010 – spísanie zápisnice u súdneho komisára s účastníčkou konania [REDACTED], ktorá sa vyjadrila, že na znaleckom posudku netrvá a zaviazala sa, že do jedného týždňa predloží ocenenie drevnej hmoty predmetných lesných pozemkov,
- 19. august 2010 – nariadenie pojednávania u súdneho komisára na 2. september 2010,
- 31. august 2010 – doručená žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľa o odročenie pojednávania z dôvodu nemožnosti naštudovať kompletný spisový materiál, pretože zastupovanie sťažovateľa v predmetnom konaní o dedičstve prevzala 30. augusta 2010,
- 2. september 2010 – pojednávanie u súdneho komisára bolo odročené na 16. september 2010,
- 10. september 2010 – žiadosť právnej zástupkyne dediča [REDACTED] o odročenie pojednávania zo zdravotných dôvodov,
- 16. september 2010 – pojednávanie u súdneho komisára bolo odročené na 14. október 2010 pre účely opätovného predvolania dediča [REDACTED] a jeho právneho zástupcu,
- 11. október 2010 – doručená žiadosť právnej zástupkyne dediča [REDACTED] o odročenie pojednávania z dôvodu jej dlhodobej práceneschopnosti,
- 14. október 2010 – pojednávanie u súdneho komisára bolo odročené na neurčito pre účely ustanovenia znalca na určenie všeobecnej hodnoty sporných lesných pozemkov,
- 21. október 2010 – spis predložený súdnym komisárom okresnému súdu na rozhodnutie o ustanovení znalca,
- 22. október 2010 – spis vrátený súdnemu komisárovi z okresného súdu bez rozhodnutia o ustanovení znalca s tým, že podľa § 38 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) môže notár ako súdny komisár vydať takéto rozhodnutie sám,
- 25. január 2011 – výzva súdneho komisára dedičom na oznámenie presných čísiel parciel, ktoré majú byť ocenené súdnym znalcom,
- 7. február 2011 – uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania č. k. D/1356/1995-311 vydané súdnym komisárom,
- 17. február 2011 – doručenie odvolania dediča [REDACTED] proti uzneseniu o nariadení znaleckého dokazovania zo 7. februára 2011 súdnemu komisárovi,

- 21. február 2011 – doručenie odvolania dedičky [REDACTED] proti uzneseniu o nariadení znaleckého dokazovania zo 7. februára 2011 súdному komisárovi,
- 28. marec 2011 – uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania č. k. D 1356/1995-334 vydané okresným súdom,
- 19. apríl 2011 – doručenie odvolania dedičky [REDACTED] proti uzneseniu okresnému súdu o nariadení znaleckého dokazovania z 28. marca 2011,
- 1. jún 2011 – spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o predmetnom odvolaní,
- 19. júl 2011 – spis bol z krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) vrátený okresnému súdu bez rozhodnutia o odvolaní z dôvodu jeho predčasného predloženia (nebola splnená podmienka predloženia veci odvolaciemu súdu podľa § 209a ods. 2 OSP až po uplynutí lehoty na podanie odvolania každému z účastníkov, keďže odvolaním napadnuté rozhodnutie nebolo doručené všetkým účastníkom, resp. ich zástupcom),
- 16. september 2011 – po odstránení nedostatkov bol spis opätovne predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu okresnému súdu o nariadení znaleckého dokazovania z 28. marca 2011,
- 12. január 2012 – spis vrátený z krajského súdu okresnému súdu s tým, že krajský súd o predmetnom odvolaní rozhodol uznesením sp. zn. 10 CoD 17/2011 z 1. decembra 2011 tak, že odvolanie dedičky [REDACTED] proti uzneseniu okresnému súdu o nariadení znaleckého dokazovania z 28. marca 2011 odmietol,
- 26. apríl 2012 – doručenie znaleckého posudku okresnému súdu,
- 13. júl 2012 – uznesenie okresného súdu č. k. D 1356/1995-507 o priznaní znalečného znalcovi,
- 25. júl 2012 – doručenie odvolania dediča [REDACTED] proti uzneseniu okresného súdu z 13. júla 2012,
- 30. júl 2012 – doručenie odvolania dediča [REDACTED] proti uzneseniu okresného súdu z 13. júla 2012,
- 2. august 2012 – doručenie odvolania dedičiek [REDACTED] a [REDACTED] proti uzneseniu okresného súdu z 13. júla 2012,
- 3. august 2012 – doručenie odvolania dedičiek [REDACTED] a [REDACTED] proti uzneseniu okresného súdu z 13. júla 2012,

- 19. október 2012 – spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o predmetných odvolaniach,

- 22. január 2013 – spis bol z krajského súdu vrátený okresnému súdu bez rozhodnutia o odvolaní s tým, že je potrebné opraviť zrejmu nesprávnosť v odôvodnení rozhodnutia okresného súdu č. k. D 1356/1995-507 z 13. júla 2012,

- 11. február 2013 – opravné uznesenie okresného súdu č. k. D 1356/1995-541,

- 1. marec 2013 – doručenie odvolania dedičiek [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] proti predmetnému opravnému uzneseniu okresného súdu,

- 4. marec 2013 – doručenie späťvzatia predmetného odvolania dedičiek [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] proti opravnému uzneseniu okresného súdu z 11. februára 2013,

- 12. marec 2013 – spis bol opätovne predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach dedičov proti uzneseniu okresného súdu z 13. júla 2012 o priznaní znalečného znalcovi, ako aj na rozhodnutie o späťvzatí odvolaní dedičiek proti opravnému uzneseniu okresného súdu z 11. februára 2013,

- 19. apríl 2013 – spis vrátený z krajského súdu okresnému súdu s tým, že krajský súd rozhodol uznesením č. k. 5 CoD 4/2013-552 z 9. apríla 2013 tak, že uznesenie okresného súdu z 13. júla 2012 o priznaní znalečného znalcovi potvrdil a odvolacie konanie proti opravnému uzneseniu okresného súdu z 11. februára 2013 zastavil,

- 22. máj 2013 – spis bol predložený súdnemu komisárovi na ďalšie konanie vo veci,

- 16. september 2013 – nariadenie pojednávania u súdneho komisára na 30. september 2013,

- 30. september 2013 – pojednávanie u súdneho komisára bolo odročené na 14. október 2013 z dôvodu opätovného predvolania neprítomných účastníkov,

- 14. október 2013 – pojednávanie u súdneho komisára bolo odročené na neurčito (do predloženia znaleckého posudku vykonaného po ohliadke nehnuteľností),

- 6. december 2013 – doručenie doplnenia znaleckého posudku okresnému súdu,

- 11. december 2013 – nariadenie pojednávania u súdneho komisára na 20. december 2013,

- 20. december 2013 – pojednávanie u súdneho komisára bolo odročené na 13. január 2014 z dôvodu opätovného predvolania neprítomných účastníkov,

- 13. január 2014 – pojednávanie u súdneho komisára bolo odročené na neurčito pre účely doplnenia dokazovania o aktuálnu správu z katastra nehnuteľností (nejasnosti týkajúce sa súpisu nehnuteľného majetku),

- 25. február 2014 – nariadenie pojednávania u súdneho komisára na 17. marec 2014,

- 17. marec 2014 – pojednávanie u súdneho komisára, na ktorom bol pripravený návrh uznesenia o určení všeobecnej ceny majetku, výšky dlhov a čistej hodnoty dedičstva a o potvrdení nadobudnutia dedičstva podľa dedičských podielov,

- 27. marec 2014 – uznesenie okresného súdu č. k. D 1356/1995-727 o určení všeobecnej ceny majetku a o potvrdení nadobudnutia dedičstva podľa dedičských podielov,

- 26. máj 2014 – doručenie odvolania dedičky [REDAKOVANÉ] proti uzneseniu okresného súdu z 27. marca 2014,

- 26. august 2014 – spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o predmetnom odvolaní,

- 31. marec 2015 – spis vrátený z krajského súdu okresnému súdu s tým, že krajský súd o predmetnom odvolaní rozhodol uznesením č. k. 10 CoD/10/2014-793 z 26. februára 2015 tak, že uznesenie okresného súdu z 27. marca 2014 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie,

- 4. jún 2015 – spis vrátený súdnemu komisárovi na ďalšie konanie,

- 20. júl 2015 – pojednávanie u súdneho komisára bolo odročené na 10. august 2015 z dôvodu opätovného predvolania neprítomných účastníkov,

- 10. august 2015 – pojednávanie u súdneho komisára bolo odročené na neurčito pre účely vyžiadania správ z pozemkových spoločenstiev,

- 23. september 2015 – nariadenie pojednávania u súdneho komisára na 5. október 2015,

- 5. október 2015 – pojednávanie u súdneho komisára, na ktorom bol pripravený návrh uznesenia o určení všeobecnej ceny majetku, výšky dlhov a čistej hodnoty dedičstva a o potvrdení nadobudnutia dedičstva podľa dedičských podielov,

- 14. október 2015 – uznesenie okresného súdu č. k. D 1356/1995-824 o určení všeobecnej ceny majetku a o potvrdení nadobudnutia dedičstva podľa dedičských podielov,

- 14. december 2015 – doručenie odvolania dediča [REDAKOVANÉ] proti uzneseniu okresného súdu zo 14. októbra 2015,

- 18. december 2015 – doručenie odvolania dedičky [REDACTED] proti uzneseniu okresného súdu zo 14. októbra 2015,
- 22. december 2015 – doručenie odvolania dedičov [REDACTED] a [REDACTED] proti uzneseniu okresného súdu zo 14. októbra 2015,
- 21. marec 2016 – spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o predmetných odvolaniach dedičov proti uzneseniu okresného súdu zo 14. októbra 2015,
- 19. august 2016 – spis vrátený z krajského súdu okresnému súdu s tým, že krajský súd o predmetných odvolaniach rozhodol uznesením č. k. 10 CoD/3/2016-899 z 30. júna 2016 tak, že uznesenie okresného súdu zo 14. októbra 2015 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie,
- 6. október 2016 – spis vrátený súdnemu komisárovi na ďalšie konanie,
- 7. december 2016 – spis predložený súdnym komisárom okresnému súdu na rozhodnutie vo veci z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti súdneho komisára,
- 9. december 2016 – doručenie žiadosti Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) o zapožičanie spisu okresnému súdu,
- 15. december 2016 – doručenie spisu ministerstvu,
- 24. marec 2017 – spis vrátený okresnému súdu z ministerstva.

III.

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo, aby sa jeho vec verejne

prerokovala bez zbytočných priet'ahov. Zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého má každý právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

12. Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti judikoval, že úkony notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve sú úkonmi súdu, a preto aj nimi možno spôsobiť zbytočné priet'ahy, za ktoré nesie zodpovednosť všeobecný súd (III. ÚS 47/00).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca bol podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplývala z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. V súčasnosti táto povinnosť v prípade konaní o dedičstve vychádza zo zásad Civilného mimosporového poriadku účinného od 1. júla 2016 (ďalej aj „CMP“), ktoré smerujú aj k tomu, aby pri konaniach podľa tohto zákona nedochádzalo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd však postupujúc v súlade s § 396 ods. 1 CMP, podľa ktorého konania o dedičstve začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov, hodnotil postup okresného súdu v napadnutom konaní a jeho jednotlivé procesné úkony podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, keďže napadnuté konanie o dedičstve sa začalo pred dňom nadobudnutia účinnosti Civilného mimosporového poriadku.

16. Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

17.1 Pokiaľ ide o posúdenie veci podľa kritéria právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd v zhode s jeho predchádzajúcimi nálezmi č. k. I. ÚS 158/07-30 z 29. novembra 2007 a č. k. II. ÚS 3/09-27 zo 17. marca 2009, ktorými už v minulosti vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. D 1356/95 (v prípade nálezu č. k. I. ÚS 158/07-30 z 29. novembra 2007 vo vzťahu k inému sťažovateľovi) konštatuje, že napadnuté konanie sa osobitným spôsobom nelíši od iných dedičských konaní, resp. od obdobných konaní tohto druhu. Ústavný súd aj napriek tomu, že okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti uviedol, že napadnuté konanie hodnotí ako skutkovo náročné, nezistil zo spisu okresného súdu sp. zn. D 1356/95 žiadnu výraznú okolnosť odôvodňujúcu záver týkajúci sa skutkovej zložitosti veci.

17.2 Vo vzťahu k ďalšiemu kritériu, t. j. správaniu sťažovateľa ako účastníka napadnutého konania v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 3/09-27 zo 17. marca 2009, ústavný súd nezistil žiadnu významnejšiu skutočnosť, ktorá mohla výrazným spôsobom prispieť k predĺženiu doterajšieho priebehu konania. Sťažovateľ sa nariadených pojednávaní u súdneho komisára s výnimkou pojednávaní uskutočnených 2. septembra 2010, 16. septembra 2010 a 14. októbra 2010 zúčastnil. Na uvedených troch pojednávaniach sa nezúčastnil z dôvodov na strane jeho právnej zástupkyne, ktorá však svoju neúčast' na pojednávaniach vopred ospravedlnila a požiadala súdneho komisára o ich odročenie. Z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní vyplýva, že sťažovateľ v napadnutom konaní uplatňoval svoje procesné práva (napr. podaním odvolaní proti viacerým rozhodnutiam súdneho komisára, resp. okresného súdu), pričom napr. podanie odvolania zo strany sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 13. júla 2012, ktorým okresný súd rozhodol o znalečnom pre znalca (o ktorom krajský súd rozhodol uznesením z 9. apríla 2013 tak, že predmetné unesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdil), čiastočne prispelo k predĺženiu napadnutého konania, keďže okresný súd mohol v konaní pokračovať až po vrátení spisu z krajského súdu 19. apríla 2013. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu

orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04). V súlade s touto judikatúrou preto dobu potrebnú na rozhodnutie o sťažovateľom uplatnenom procesnom práve (v súvislosti s jeho odvolaním proti uzneseniu okresného súdu z 13. júla 2012) ústavný súd zohľadnil pri posúdení postupu okresného súdu a následne aj v súvislosti s rozhodovaním o primeranom finančnom zadosťučinení.

17.3 Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu, resp. notára ako súdneho komisára v napadnutom konaní v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 3/09-27 zo 17. marca 2009.

17.3.1 V danej veci nebolo možné ponechať bez povšimnutia, že prierahy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. D 1356/95 ústavný súd konštatoval a v tej súvislosti aj vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy už vo svojich predchádzajúcich nálezoch, a to v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 3/09 taktiež na základe sťažnosti sťažovateľa a ešte pred tým v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 158/07 na základe sťažnosti iného sťažovateľa. Napriek tomu, že ústavný súd už nálezom č. k. I. ÚS 158/07-30 z 29. novembra 2007 okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. D 1356/95 pokračoval bez zbytočných prierahov, napadnuté konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené.

17.3.2 Napriek tomu, že z prehľadu uvedeného priebehu konania (bod 7 odôvodnenia nálezu) vyplýva, že okresný súd, resp. konajúci notár ako súdny komisár postupoval v napadnutom konaní relatívne plynulo, ústavný súd je toho názoru, že v sťažnosťou napadnutom období predmetného konania prierahy vznikli a sú predovšetkým dôsledkom neefektívnej a nesústredenej činnosti okresného súdu, resp. súdneho komisára. Okresný súd konal napríklad nesústredene, keď predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní účastníka konania proti uzneseniu okresného súdu č. k. D 1356/1995-334 z 28. marca 2011, ktorým vo veci nariadil znalecké dokazovanie, avšak urobil tak ešte pred uplynutím lehoty na podanie odvolania všetkým účastníkom. Z uvedeného dôvodu bol následne spis krajským súdom vrátený okresnému súdu ako predčasne predložený bez toho, aby krajský súd o predmetnom odvolaní rozhodol. Prejavom nesústredenej činnosti

okresného súdu bol taktiež jeho postup pri predkladaní spisu krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní dedičov proti uzneseniu okresného súdu č. k. D 1356/1995-507 z 13. júla 2012, keď krajský súd okresnému súdu predložený spis opätovne vrátil bez rozhodnutia o odvolaniach s tým, že pred vydaním rozhodnutia o odvolaniach je potrebné, aby okresný súd opravil zrejmu nesprávnosť v odôvodnení jeho odvolaniami napadnutého uznesenia.

17.3.3 Za najvýraznejší prejav neefektívnej činnosti okresného súdu možno jednoznačne považovať zrušenie jeho meritórnych rozhodnutí krajským súdom a vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie.

Prvýkrát tak krajský súd urobil uznesením č. k. 10 CoD 10/2014-793 z 26. februára 2015, ktorým rozhodol o odvolaní účastníka konania proti uzneseniu okresného súdu č. k. D 1356/1995-727 zo 27. marca 2014 o určení všeobecnej ceny majetku a o potvrdení nadobudnutia dedičstva podľa dedičských podielov. V odôvodnení svojho uznesenia krajský súd poukázal na značnú nedôslednosť v postupe okresného súdu, resp. súdneho komisára, v dôsledku ktorej opätovne nebol možný náležitý meritórny prieskum odvolaním napadnutého rozhodnutia. Okresný súd totiž aj napriek tomu, že krajský súd mu už v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí sp. zn. 9 CoD 111/2005 z 12. decembra 2006 vytkol, že bez akéhokoľvek odôvodnenia okresný súd neprihliadal na existujúci závet poručiťky, v preskúmanom rozhodnutí z 27. marca 2014 opätovne bez ďalšieho konštatoval, že poručiťka zomrela bez zanechania závetu, čo je v priamom rozpore so skutkovým stavom a zároveň porušením zásady viazanosti súdu prvého stupňa právnym názorom odvolacieho súdu. Krajský súd v uznesení č. k. 10 CoD 10/2014-793 z 26. februára 2015 taktiež okrem iného konštatoval, že odôvodnenie odvolaním napadnutého rozhodnutia okresného súdu č. k. D 1356/1995-727 z 27. marca 2014 nespĺňa ani požiadavku preskúmateľnosti, osobitne v otázke stanovenia ceny predmetu dedičstva.

Zrušujúcim uznesením č. k. 10 CoD 3/2016-899 z 30. júna 2016 krajský súd rozhodol o odvolaní účastníkov konania proti následnému uzneseniu okresného súdu č. k. D 1356/1995-824 zo 14. októbra 2015 o určení všeobecnej ceny majetku a o potvrdení nadobudnutia dedičstva podľa dedičských podielov, v odôvodnení ktorého konštatoval, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu predstavuje už tretie meritórne prvostupňové rozhodnutie v predmetnej veci, a hoci okresný súd, resp. súdny komisár,

oproti predchádzajúcemu rozhodnutiu rešpektoval aspoň niektoré právne názory odvolacieho súdu, jeho rozhodnutie a postup mu predchádzajúci naďalej vykazuje značné nedôslednosti brániace odvolaciemu súdu rozhodnúť o veci samej.

Uvedenú neefektívnu činnosť okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti nálezů ústavného súdu č. k. II. ÚS 3/09-27 zo 17. marca 2009 je potrebné považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné.

18. S poukazom na už uvedený nesústredený a neefektívny postup okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti nálezů ústavného súdu č. k. II. ÚS 3/09-27 zo 17. marca 2009, ako aj na skutočnosť, že napadnuté konanie, ktoré sa začalo ešte v roku 1995, dosiaľ nie je právoplatne skončené, a to ani napriek tomu, že ústavný súd už predchádzajúcimi nálezmi č. k. I. ÚS 158/07-30 z 29. novembra 2007 a č. k. II. ÚS 3/09-27 zo 17. marca 2009 v minulosti vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. D 1356/95 (v prípade nálezů č. k. I. ÚS 158/07-30 z 29. novembra 2007 vo vzťahu k inému sťažovateľovi) a prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietahov, ústavnému súdu neostávalo nič iné ako konštatovať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti nálezů ústavného súdu č. k. II. ÚS 3/09-27 zo 17. marca 2009 (bod 1 výroku nálezů).

IV.

19. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

20. Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní po právoplatnosti nálezů ústavného súdu č. k. II. ÚS 3/09-27 zo 17. marca 2009

došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov vzhľadom na to, že túto povinnosť mu uložil už vo svojom náleze č. k. I. ÚS 158/07-30 z 29. novembra 2007.

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

22. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

23. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na okolnosti daného prípadu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

24. Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru žiadal, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, čo odôvodnil tým, že absencia právnej istoty po dobu 21 rokov v prejednávanej veci má preňho citelné následky a zásadne vplýva

aj na faktický výkon hospodárenia s majetkom patriacim do dedičstva a len konštatovanie porušenia ním označených práv v sťažnosti nie je preňho dostatočným zadosťúčením.

25. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. D 1356/95, ktoré napriek príkazu ústavného súdu konať v tejto veci bez zbytočných prietahov vysloveného už nálezom č. k. I. ÚS 158/07-30 z 29. novembra 2007 dosiaľ nie je právoplatne skončené, a zároveň berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťúčinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu).

26. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

27. Ústavný súd v súlade s citovaným zákonným ustanovením napokon rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní o jeho sťažnosti. Úhradu trov konania ústavný súd sťažovateľovi priznal za tri uplatnené úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie z 28. marca 2017) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v celkovej sume 459,33 €. Pri rozhodovaní o priznaní trov konania ústavný súd v prípade úkonu prevzatia a prípravy zastúpenia a úkonu podania sťažnosti vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2015, ktorá bola 858 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2016, a sťažovateľovi priznal odmenu za každý z uvedených úkonov právnej služby po 143 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za každý z uvedených úkonov právnej služby v sume 8,58 €, čo spolu predstavuje sumu 303,16 €. V prípade úkonu vyjadrenia z 28. marca 2017 ústavný súd vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2016, ktorá bola 884 €, keďže išlo o úkon právnej služby vykonaný v roku 2017 a sťažovateľovi priznal odmenu za tento úkon právnej služby v sume 147,33 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3

vyhlášky) za tento úkon právnej služby v sume 8,84 €, čo spolu predstavuje sumu 156,17 € (bod 3 výroku nálezu).

28. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok).

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2017